

Γιατί θα πρέπει να ιδρυθεί το...«Κόμμα των μπαμπάδων» και όλων των αδικημένων, κοινωνικά και δικαστικά

Έως το 2004, στην Ελλάδα επικρατούσε η λογική του Μεσαίωνα στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων που αφορούν στο οικογενειακό δίκαιο (επιμέλεια παιδιών, επικοινωνία πατέρα-τέκνου, διατροφές). Το έτος αυτό, βρέθηκε άνθρωπος (ο υπογράφων) να αμφισβητήσει τον παραλογισμό αυτό και μάλιστα να ιδρύσει σύλλογο (ΣΥΓΑΠΑ) με 25.000 μέλη (άνδρες-γυναίκες), διαμαρτυρούμενα σήμερα και με οργάνωση κόμματος. Αυτή η ισχυρή δυναμική, ως αντίδραση του νομικού μας συστήματος, της δικαστηριακής πρακτικής, της άνισης μεταχείρισης γονέων στο διαζύγιο παρουσίασε στην κοινή γνώμη τις ελλείψεις της κοινωνίας μας σε επίπεδο εκπαίδευσης αλλά και τις καταστροφικές συνέπειες στα παιδιά.

Παρουσιάσαμε το θέμα επιστημονικά, ακτιβιστικά, κοινωνικά, νομικά, ψυχιατρικά. Δείξαμε την οικονομική πλευρά του προβλήματος καθώς και την πολιτική του διάσταση. Δυστυχώς, όμως στη χώρα μας, υπάρχουν δυνάμεις που θέλουν την καταστροφή της οικογένειας, την καταστροφή προτύπων, ιδανικών και ηθών. Θέλουν τη νομική εμπλοκή των νοικοκυραίων στην υπόθεση «διαζύγιο», θέλουν την θυματοποίηση της γυναίκας, θέλουν την καταστροφή του ενός εκατομμυρίου παιδιών. Προ δεκαπενταετίας, στις υπερατλαντικές χώρες, πολλά θέματα λύθηκαν με την πολιτική εισαγωγή υπευθύνων ακτιβιστών πατεράδων αλλά, και στην Ευρώπη από διετίας εμφανίστηκαν άτομα και κόμματα (π.χ. Matt’O Connors στη Βρετανία, Carlos Caldito στην Ισπανία, John Jammit στη Μάλτα).

Η οικογενειακή έννομη τάξη, ως αξεδιάλυτο σύμπλεγμα υφιστάμενης νομοθεσίας και παγιωμένης νομολογίας, έχει δημιουργήσει μια εκρηκτική ανισότητα μέσα στους κόλπους της κάθε ελληνικής οικογένειας με παιδιά. Πρόκειται για την ανισότητα σε βάρος του πατέρα. Αυτή δημιουργείται από το γεγονός ότι, σε περίπτωση διάλυσης της συμβίωσης -εν γάμω ή εκτός αυτού- το παιδί ή τα παιδιά

θα περιέλθουν, με μια πιθανότητα άνω του 99%, στην μητέρα. Η ανισότητα αυτή αποκτά την πλήρη πρακτική σημασία της από το γεγονός ότι, σε περίπτωση διάλυσης του γάμου, το σύστημα της μονογονεϊκής επιμέλειας, όπως υπάρχει και εφαρμόζεται στην χώρα μας, βασίζεται στην αρχή του «όλα ή τίποτα». Ο ένας γονιός, αυτός που θα πάρει την «επιμέλεια», έχει περίπου απόλυτη εξουσία αποφάσεων σχετικά με το «τέκνο». Ο άλλος γονιός, αυτός που δεν θα «πάρει την επιμέλεια», χάνει κάθε αποφασιστικό ρόλο. Μαζί με την συμβίωση με τον άλλο γονιό χάνει και την συμβίωση με το παιδί του, χάνει και κάθε δικαίωμα να αποφασίζει για το παιδί του. Έτσι, μετά την διάσταση των γονιών του, το παιδί αποκτά έναν μόνο γονιό, και αποξενώνεται σχεδόν νομοτελειακά από τον άλλο. Αντίστοιχα, ο άλλος γονιός χάνει τον γονικό του ρόλο στο παιδί του, και το βλέπει να αποξενώνεται από αυτόν.

Η κατάσταση αυτή δεν αλλάζει, ακόμα κι αν ασκείται –όποτε και όσο ασκείται– ένα «χλωμό» και αποδυναμωμένο, δικαίωμα «επικοινωνίας». Την απαίσια εικόνα συμπληρώνει η αντιδικία μεταξύ των γονιών για την διατροφή του παιδιού. Όπως είναι ρυθμισμένος ο θεσμός της «διατροφής» σήμερα, με την έλλειψη κάθε ελέγχου για το «πού πάνε τα χρήματα» από τη στιγμή που θα καταβληθούν, ο γονιός που την καταβάλλει νιώθει –δικαιολογημένα– ότι μισθοδοτεί τον άλλο γονιό για να του στερεί το παιδί και να το στρέφει εναντίον του. Η κατάφωρα άδικη αυτή κατάσταση δεν αφορά μόνον τα παιδιά χωρισμένων γονιών, ούτε μόνο τους χωρισμένους πατέρες, που έχουν δει τα παιδιά τους να τους περιφρονούν, να ζουν χωρίς οι ίδιοι να έχουν τον παραμικρό λόγο πάνω τους, να αποξενώνονται και να μην τους θέλουν, και να υπόκεινται –με την προστασία όλων των Αρχών– στην αποκλειστική εξουσία, επιρροή και υποβολή της άλλης πλευράς. Αφορά άντρες και γυναίκες, μέσα και έξω από τον γάμο. Μέσα στον γάμο, αφού, στις υπάρχουσες σήμερα οικογένειες, η νομική ανισότητα αποτελεί διαλυτικό παράγοντα.

Στην οικογένεια, ο ένας γονιός –κατά κανόνα: ο πατέρας– δεν μπορεί να συζητήσει, να «διαπραγματευθεί» με τον άλλον, υπό όρους ισότητας, τις οικογενειακές αποφάσεις, τα θέματα της κοινής ζωής, την ανατροφή των παιδιών τους. Και δεν μπορεί, αφού αντιμετωπίζει, ανά πάσα στιγμή και σε κάθε διαφωνία με τον άλλον, το φάσμα της διάλυσης της οικογένειάς του. Και η διάλυση της οικογένειας, για τον γονιό που δεν θα πάρει την «επιμέλεια» των παιδιών του, θα σημαίνει αναγκαστικά και ουσιαστική απώλεια του οικογενειακού δεσμού με το παιδί του. Αφορά όλα τα παιδιά, που βλέπουν την οικογένειά τους να διαλύεται,

επειδή έχει δομηθεί από την κατεστημένη έννομη τάξη ως οικογένεια ασταθής, και έτσι χάνουν ή θα χάσουν τον ένα γονιό τους. Αφορά άντρες και γυναίκες ως παππούδες, αν έχουν την ατυχία να εκπροσωπούν την πλευρά που δεν θα έχει την «επιμέλεια». Αφορά τις συντρόφους των πατέρων που έχασαν τα παιδιά τους, κι έχουν δίπλα τους έναν τραυματισμένο άνθρωπο, με ακρωτηριασμένη τη ζωή του. Αφορά κάθε άνθρωπο, άντρα ή γυναίκα, που κινδυνεύει να δει το παιδί του αποξενωμένο, επειδή το νομικό σύστημα θα δώσει την απόλυτη εξουσία στον άλλον. Αφορά κάθε γονιό, πατέρα ή μητέρα, που αντιλαμβάνεται ότι το παιδί του χρειάζεται και τους δυο γονείς του. Αφορά, δηλαδή, και τις ίδιες τις μητέρες, που, αν και φαίνεται ότι το σημερινό σύστημα, στην περίπτωση διάλυσης της οικογένειάς τους τις «ευνοεί», ωστόσο τις καταδικάζει σε μιαν αντιδικία με τον «άλλον» γονιό, συχνά οδυνηρή, και στην απώλεια του άλλου γονιού για το παιδί τους, ενώ αντίθετα το παιδί τους τον χρειάζεται, και θα έπρεπε οι δημόσιοι θεσμοί να τον καλούν –ή και να τον υποχρεώνουν– στον γονεϊκό του ρόλο.

Πίσω από την εκτεταμένη δυστυχία που δημιουργείται με αυτόν τον τρόπο, βρίσκεται ένα ανεπαρκέστατο θεσμικό σύστημα ενός βεβιασμένου εκσυγχρονισμού και μιας ψευδώνυμης «ισότητας». Βρίσκεται η έλλειψη θέλησης και προτύπων της νομολογίας, που εφάρμοσε τους νόμους στην πλέον απλουστευτική και συντηρητική εκδοχή τους. Βρίσκεται ένα ανεπαρκέστατο σύστημα δημόσιας ψυχιατρικής και παιδοψυχιατρικής, που, αντί να καθοδηγήσει την νομική πράξη σε υγιέστερες και εξισορροπητικές λύσεις, δεν έχει άλλο να προτείνει από την «πειθάρχηση» του άλλου γονιού και του παιδιού, σε δικαστικά διαμορφωμένες άδικες καταστάσεις. Βρίσκεται η εμφανέστατη ανεπάρκεια δημοσίων θεσμών που θα συμβουλεύουν την οικογένεια και θα προστατεύουν τα οικογενειακά δικαιώματα και τους οικογενειακούς δεσμούς, όσο διαρκεί η οικογένεια, ή και στην περίπτωση που αυτή θα διαλυθεί. Βρίσκεται η πλήρης έλλειψη συστήματος εκπαίδευσης οικογενειακών δικαστών. Βρίσκεται η ανυπαρξία του θεσμού του οικογενειακού δικαστή. Βρίσκεται η πλήρης παραγνώριση του παιδιού ως φορέα δικαιωμάτων και βούλησης που θα πρέπει να γίνει σεβαστή. Βρίσκεται η πλήρης έλλειψη εκπροσώπησης του παιδιού, ως ανεξαρτήτου και τρίτου μέρους ενώπιον των αρχών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων. Βρίσκεται η παράλογη τοποθέτηση «συμφέροντος του παιδιού» στον χώρο της «ιδιωτικής διαφοράς». Βρίσκεται μια Πολιτεία που «νίπτει τας χείρας της», παραδίδοντας το παιδί χωρισμένων γονέων στον ένα από τους δυο γονείς του, και αφοπλίζοντας τον άλλον, ώστε να μην μπορεί να αμφισβητήσει το γονεϊκό μονοπώλιο του «έχοντος την επιμέλεια» γονιού.

Αυτή η έντονη αδικία και αυτή η διάχυτη δυστυχία αναμφίβολα αποτελούν εκδηλώσεις μιας κοινωνικής παθογένειας: ανώριμοι χαρακτήρες και με χαμένο προσανατολισμό, σε πλήρη σύγχυση, διαμορφωμένοι στο πλαίσιο μιας κοινωνίας σε γοργούς ρυθμούς διάλυσης, κάνουν παιδιά ενώ ταυτόχρονα αδυνατούν να μοιραστούν την ζωή τους με τον άλλον. Συνειδητοποιώντας ότι γίνονται ή έγιναν γονείς, σπεύδουν να διαχωρίσουν την ζωή τους από τον άλλον, παίρνοντας το παιδί στην δική τους ζωή, και αποκλείοντάς το από την ζωή του άλλου. Αλλά το ζήτημα είναι κατά πόσον οι υφιστάμενοι θεσμοί θεραπεύουν και συμμαζεύουν αυτά τα φαινόμενα, ή επιταχύνουν την διάλυση και την καταστροφή. Στην περίπτωση του κατεστημένου συστήματος της απόλυτης μονογονεϊκής επιμέλειας, ο ρόλος των υφισταμένων θεσμών είναι διαλυτικός και καταστροφικός. Το ζευγάρι που χωρίζει υποχρεώνεται από τον νόμο να προσφύγει στα δικαστήρια για να διαμορφώσει την νέα έννομη κατάστασή του. Και η παρέμβαση των δικαστηρίων είναι πάντα προς την κατεύθυνση της διάλυσης της οικογένειας, της απόδοσης του παιδιού στον ένα από τους γονείς του, και στην αποκοπή της ουσιαστικής οικογενειακής του σχέσης με τον άλλον.

Στο παραπάνω πλαίσιο, δεν έχει νόημα να επιχειρείται να μετατεθεί η ευθύνη της διάλυσης και της καταστροφής στους γονείς που χωρίζουν, με δικαιολογίες του τύπου «αν εσείς δεν τα βρίσκετε μεταξύ σας τι να σας κάνουμε εμείς». Τούτο, διότι οι γονείς που χωρίζουν, έλαβαν τις αποφάσεις τους στο πλαίσιο των επιλογών που τους παρέχουν οι υπάρχοντες θεσμοί. Και είναι οι υπάρχοντες θεσμοί –αφού στα δικαστήρια, οι διαφορές για την «επιμέλεια» δικάζονται δίπλα-δίπλα με διαφορές για την «απόδοση μισθίου» και ανακοπές κατά διαταγών πληρωμής – αυτοί που «εκπαιδεύουν» τους γονείς να αντιδικούν και να αλληλοεξοντώνονται.

Σ' όλα αυτά, ποτέ δεν συνεκτίμησε κανείς (ιδίως οι δικαστές) το γεγονός ότι 30% τουλάχιστον των Ελλήνων παρουσιάζει μιας μορφής ψυχοπάθεια που σε περίπτωση σύγκρουσης όπως είναι το διαζύγιο, εκδηλώνεται έντονα και η μοναδική εξουσία, όπως η επιμέλεια, που δίνεται σε γονέα με ψυχικά προβλήματα φέρνει καταστροφή. Συνεπώς, προβάλλει ως επείγουσα και πιεστική αναγκαιότητα η θεσμική μεταρρύθμιση στον ζωτικότατο χώρο του κοινωνικού ιστού, που είναι η οικογενειακή έννομη τάξη. Προβάλλει ως επείγουσα και πιεστική αναγκαιότητα η καθιέρωση της «συνεπιμέλειας», ως βάσης για την διατήρηση των γονεϊκών ρόλων και σχέσεων απέναντι στο παιδί, ακόμα κι όταν το ζευγάρι των γονιών που το δημιούργησαν δεν ζει μαζί.

Η «συνεπιμέλεια» νοείται σε τριπλή βάση:

- 1) Κοινή εξουσία αποφάσεων για το παιδί, μεταξύ των γονέων.
- 2) Ισόρροπη και ισόμετρη κατανομή του χρόνου του παιδιού με τον κάθε γονέα.
- 3) Κοινή ευθύνη για το παιδί, τόσο για τα οικονομικά, όσο και για τα εν γένει προσωπικά βάρη του γονεϊκού ρόλου. Βεβαίως, ένα σωστό νομοθετικό πλαίσιο, που θα διασφαλίσει τις ισορροπίες και θα κατευθύνει τους γονείς σε δίκαιες και ορθά εξισορροπημένες λύσεις, θα έχει ήδη «τοποθετήσει» το πρόβλημα σε νέες βάσεις, και θα το έχει φέρει πιο κοντά στην λύση του.

Αυτά σημαίνουν: επείγουσα και ριζική μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου του Αστικού Κώδικα και της Πολιτικής Δικονομίας, αλλά δεν αρκεί αυτό. Αναγκαία είναι, δίπλα στην νομοθετική μεταρρύθμιση:

- 1) Η ανάπτυξη δημόσιων θεσμών, επαρκώς εξειδικευμένων, επανδρωμένων με ειδικά εκπαιδευμένους ειδικούς ψυχικής υγείας, κοινωνικούς λειτουργούς, δικηγόρους, δικαστές και εισαγγελείς, εκτελεστικά όργανα. Εάν η ευθύνη για το παιδί κατανέμεται ισόρροπα στους δύο γονείς, εκεί που δεν μπορεί να υπάρξει συναπόφαση των γονέων –δεδομένης της κατά τεκμήριο διάστασης των απόψεών τους, αν τελούν και οι ίδιοι σε διάσταση– θα πρέπει να υπάρχει άμεσα διαθέσιμος δημόσιος θεσμός, υπό μορφή «οικογενειακού δικαστηρίου», ο οποίος θα πληροφορηθεί, θα συγκεντρώσει στοιχεία, θα εξετάσει το παιδί, θα συμβουλέψει, θα μεσολαβήσει, θα διαιτητεύσει και, εν ανάγκη, θα αποφασίσει και θα επιβάλει. Η «συνεπιμέλεια» δεν μπορεί να καθιερωθεί μόνο στο ιδιωτικό δίκαιο. Χρειάζεται την παράλληλη ανάπτυξη δημόσιων θεσμών, που θα την συμπληρώνουν.
- 2) Η αντιπροσώπευση του παιδιού ενώπιον των ειδικευμένων δημοσίων θεσμών, ως τρίτου μέρους, ανεξάρτητου από τους γονείς του. Το παιδί δεν μπορεί να αντιπροσωπεύεται, ούτε να παρίσταται στα δικαστήρια, από τον ένα από δύο γονείς που αντιδικούν μεταξύ τους και αλληλοσπαράσσονται. Ένας «συνήγορος του παιδιού» θα πρέπει να αναπτυχθεί, επανδρωμένος με ειδικά εκπαιδευμένους λειτουργούς, της ψυχολογίας όσο και της νομικής, που θα μπορεί να «ακούει» το παιδί, να έρχεται σε διάλογο με αυτό, και να εκφράζει την βούλησή του ενώπιον παντός αρμοδίου οργάνου, και να το αντιπροσωπεύει στα «οικογενειακά δικαστήρια». Κανείς δεν είναι τόσο αφελής, ώστε να νομίζει ότι, με έναν νομοθετικό ορισμό, ή με λίγες νομοθετικές ρυθμίσεις, ή τροπολογίες, θα λυθεί το βαθύτατο πρόβλημα που υπάρχει. Το πρόβλημα δεν είναι απλώς νομοθετικό. Είναι γενικότερα θεσμικό, και η λύση του απαιτεί την διάπλαση θεσμών, που θα πρέπει να δημιουργηθούν και με την νομοθετική βούληση, αλλά και με την γενικότερη πολιτειακή βούληση, που θα διασφαλίσει τους απαραίτητους πόρους.

Όλα αυτά, θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο της πλέον σοβαρής επεξεργασίας, επιστημονικής όσο και οργανωτικής. Θα πρέπει να βασιστούν στην εμπεριστατωμένη επιστημονική έρευνα της Ελληνικής πραγματικότητας, αλλά και στην σοβαρή μελέτη και την ανταλλαγή ιδεών με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στο εξωτερικό. Θα πρέπει να συνδυαστούν με την ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων ομάδων και φορέων. Θα πρέπει και το άμεσα ενδιαφερόμενο άτομο, ο πατέρας, η μητέρα, ο αδελφός, ο παππούς ή η γιαγιά που προβληματίζονται, να μπορούν να ρωτήσουν, να μάθουν, να πουν, να ακουστούν, να αποκτήσουν λόγο. Θα πρέπει να υλοποιηθούν με την διάχυση στο κοινωνικό σώμα των αρχών της δικαιοσύνης στις οικογενειακές σχέσεις, με επίκεντρο τα δικαιώματα του κάθε μέλους της οικογένειας. Και θα πρέπει να εξοπλιστούν με μηχανισμούς ελέγχου και ανάδρασης, να μαθαίνουμε από τις προόδους, τα επιτεύγματα και τα λάθη μας, και να προβαίνουμε στις αναγκαίες προσαρμογές.

Στην παραπάνω προοπτική, οι υφιστάμενοι κομματικοί μηχανισμοί έχουν αποδείξει πλήρη έλλειψη πολιτικής βούλησης και ενδιαφέροντος, προοπτικής και ικανότητας. Επιλεκτικά και μόνον, ορισμένοι εκπρόσωποι κομμάτων ή βουλευτές, από διάφορους χώρους, έδειξαν ενδιαφέρον για τον χώρο που εκφράζουμε, αντιμετωπίζοντάς μας κυρίως ως πιθανή πηγή ψήφων. Χαρακτηριστική της αντιμετώπισής μας από το σημερινό πολιτικό σύστημα, ήταν η οικτρή κατάληξη της ισχνής απόπειρας της κυβέρνησης να παρέμβει προς μια θετική κατεύθυνση –αυτήν της «συνεπιμέλειας»– στο πρόσφατο νομοσχέδιο που εξελίχθηκε στον Ν. 3719/08 (ΦΕΚ Α΄ 241/26.11.2008). Το νομοσχέδιο που κατατέθηκε προς ψήφιση, ήταν αποτέλεσμα μιας επεξεργασίας, που αποτέλεσε ένα από τα πιο καλά φυλαγμένα «απόρρητα» του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Το τελευταίο, επιμελώς απέφυγε κάθε διάλογο με τους συλλόγους και φορείς του χώρου των χωρισμένων πατέρων, οι οποίοι ενδιαφέρονταν ιδιαιτέρως και κατέθεταν αλληπάλληλες προτάσεις και προσκλήσεις διαλόγου, οι οποίες, άμα τη καταθέσει τους, κατέληγαν στον κάλαθο τον αχρήστων. Και έτσι, όμως, προβλέφθηκε, έστω και σε ατελή και προβληματική μορφή, η «συνεπιμέλεια», στο νομοσχέδιο που ετοιμάστηκε, ως τροποποίηση διατάξεως του Αστικού Κώδικα. Η πρόβλεψη αυτή σκόπευε να προσαρμόσει την Ελληνική νομοθεσία στις διεθνείς υποχρεώσεις της από την σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (Σύμβαση Ν. Υόρκης της 26/1/1990, Ν. 2101/1992, ΦΕΚ Α΄/192, ιδίως στο άρθρο 18, την «αναγνώριση της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του.»). Κατοχύρωνε, σε στοιχειώδη μορφή, το δικαίωμα του παιδιού να ανατρέφεται κι από τους δυο γονείς του,

ακόμα κι αν οι ίδιοι έχουν χωρίσει.

Η απόσυρση της «τροπολογίας» για την «συνεπιμέλεια» αποφασίστηκε -χαρακτηριστικά- μεσουρανούντος, στην τότε συγκυρία, του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου. Η τραγελαφική ιστορία της αρχικής πρόβλεψης, του όλου χειρισμού και της εν τέλει απόσυρσης της διάταξης της «συνεπιμέλειας» από την Κυβέρνηση. Η στάση των κομμάτων ήταν καταρχάς αυτή της αδιαφορίας, η οποία δεν πρόκειται να μετατραπεί σε ενδιαφέρον, εάν η δυναμική για την μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου δεν μετατραπεί σε πολιτική και εκλογική δύναμη. Τούτο δεν πρόκειται να γίνει ποτέ, όσο οι άμεσα ενδιαφερόμενοι ψηφίζουν τα παραπάνω κόμματα. Αλλά κι αν ακόμα η σημερινή αδιαφορία των υφισταμένων κομμάτων μετατραπεί σε ενδιαφέρον, είναι βέβαιο ότι η συμβιβαστική στάση, οι αόριστες υποσχέσεις, ο πολιτικός συγκερασμός, η απλώς διαχειριστική αντίληψη της εξουσίας, και η κραυγαλέα, στις περισσότερες περιπτώσεις, ανεπάρκεια των στελεχών και των μηχανισμών τους, θα ματαιώσουν την κάλυψη, έστω και του ελαχίστου των απαιτήσεων ενός τόσο σοβαρού ζητήματος.

Το κενό αυτό, ένα κενό πολιτικής εκπροσώπησης του αιτήματος της θεσμικής αλλαγής στον χώρο του οικογενειακού δικαίου, μπορεί να καλύψει ένα νέο κόμμα το κόμμα των μπαμπάδων, το κόμμα της γονεϊκής ισότητας, το κόμμα των αδικημένων κοινωνικά και δικαστικά.

Α. Την δυναμική βάση του, μια μάζα ανθρώπων που έχασαν τις οικογένειές τους και τα παιδιά τους, ή που απειλούνται να χάσουν τις οικογένειες και τα παιδιά τους, λόγω του υφισταμένου σήμερα θεσμικού πλαισίου, ή που προβληματίζονται και θέλουν να διασφαλίσουν την οικογένειά τους από την απειλή της διάσπασης και τα παιδιά τους από την απειλή της αποξένωσης. Η κοινωνική βάση αυτή είναι ποτισμένη με την έντονη αίσθηση της αδικίας, και την απαίτηση να «γίνει κάτι» για όλα αυτά. Απαιτεί να παρέμβει η πολιτεία για να αποτρέψει, να διορθώσει, να επανορθώσει το κακό που τους βρήκε ή που τους απειλεί. Ως εκλογική βάση, διαμοιράζεται σε όλο το πολιτικό φάσμα, και αποτελείται από ψηφοφόρους όλων των κομμάτων. Όμως, εδώ είναι που αναπτύσσεται ένας εξαιρετικά πολύμορφος και δυναμικός πλούτος ιδεών, ο οποίος διασταυρώνεται με τον όμοια δυναμικό και πολύμορφο πλούτο ιδεών που έρχεται από το εξωτερικό, από άμεσες επαφές με τις εκεί οργανώσεις, αλλά και μέσω του διαδικτύου.

Β. Δύο πυλώνες στηρίζονται στην βάση αυτή, και αντλούν από αυτήν την δυναμική τους: ο ένας είναι μια αξιόλογη επιστημονική κίνηση, ιδίως στις επιστήμες της

νομικής και των επιστημών της ψυχικής υγείας, σε όλο τους το φάσμα. Και ο άλλος είναι οι συλλογικές μορφές δράσης. Τις έχουμε δει να εκδηλώνονται με μορφές δράσης όπως διαδηλώσεις, διαμαρτυρίες, ακτιβιστικές ενέργειες, εκδηλώσεις και επιστημονικά συνέδρια, καθώς και αλληλοϋποστήριξη, ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων και συμβουλών μεταξύ των μελών. Το επόμενο βήμα είναι η δράση τους μέσα από ένα συγκροτημένο κομματικό μηχανισμό.

Γ. Το κόμμα αυτό μπορεί να εκφράσει πολιτικά την βάση αυτή, και τις κινήσεις που βασίζονται πάνω της, συλλογικούς φορείς και επιστημονικές προτάσεις. Εκφράζει, σε πολιτική πράξη, την κοινωνική βάση διαμαρτυρίας και απαίτησης για μεταρρύθμιση των θεσμών. Εκφράζει την δυναμική που διοχετεύεται, από την κοινωνική βάση, μέσα από τους πυλώνες, στην απαίτηση ενός κόμματος και ενός άμεσου και αυτοδύναμου ρόλου στα πολιτικά πράγματα, στην πολιτική εξουσία, στις πολιτικές αποφάσεις.

Δ. Υπάρχει ήδη η αναγκαία επιστημονική υποδομή, που προσφέρουμε στην κοινή γνώμη και στο εκλογικό σώμα ένα αξιόπιστο και αντιπροσωπευτικό δείγμα δεδομένων, με βάση τα οποία θα αποφασίσει και θα θελήσει να εκφραστεί πολιτικά από εμάς.

Όσον αφορά την θέση μας στο πολιτικό σύστημα, δεν τρέφουμε αυταπάτες. Το εκλογικό σώμα φαίνεται, στην παρούσα συγκυρία, να διασκορπίζεται μεταξύ των υφισταμένων κομμάτων, και να αποκεντρώνεται προς τα μικρά κόμματα, που βλέπουν τα ποσοστά τους στις δημοσκοπήσεις να αυξάνονται. Όμως, αυτή είναι μια τυπική κατάσταση μεταξύ βουλευτικών εκλογών, και κυρίως ενόψει ευρωεκλογών, όπου κυριαρχούν οι στάσεις, οι δηλώσεις και οι ψήφοι διαμαρτυρίας. Στις βουλευτικές εκλογές, όποτε αυτές διεξαχθούν, τα δυο μεγαλύτερα κόμματα, αναμένεται να κατέλθουν με το νέο διαφαινόμενο δίλημμα: «αυτοδυναμία ή πολιτική κρίση», και είναι πολύ πιθανό το εκλογικό σώμα να πολωθεί.

Ο βασικός μας στόχος είναι, σε οποιεσδήποτε συνθήκες και αν επικρατήσουν, να αντιπροσωπευθούμε στην Ευρωβουλή και στην Βουλή. Στο παραπάνω πλαίσιο, εμείς βρισκόμαστε σε ίση απόσταση από όλα τα κόμματα, βεβαίως και από τα δύο μεγαλύτερα «κόμματα εξουσίας». Συμμεριζόμαστε τις θετικές τους απόψεις, κρίνουμε τις αρνητικές. Αλλά, όσον αφορά την πολιτική μας στάση, κυρίως ως πολιτική συνεργασιών, δεσμευόμαστε ότι δεν πρόκειται εμείς να αποτελέσουμε παράγοντα πολιτικής κρίσης. Για να επιτευχθεί ο σκοπός της κοινωνικής

μεταρρύθμισης χρειάζεται πολιτική σταθερότητα, και, στο παραπάνω πλαίσιο, εφόσον αντιπροσωπευθούμε στην Βουλή, θα συνεργαστούμε και θα στηρίξουμε οποιοδήποτε κόμμα δείξει ότι είναι ικανό να κυβερνήσει, με εμάς ή και χωρίς εμάς, με τον ειδικό σκοπό να προωθήσουμε την μεταρρύθμιση που έχουμε οραματιστεί και δουλεύουμε να υλοποιήσουμε.

Η οργάνωση και η δράση του ΣΥΓΑΠΑ εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Στο παραπάνω πλαίσιο, η δράση μας και η συνεργασία μας με οποιονδήποτε τρίτο φορέα, δεν είναι άνευ ορίων. Όλες μας οι ενέργειες, εντός και εκτός Βουλής, όπως και η πολιτική στήριξη που θα επιλέξουμε να δώσουμε σε ενέργειες τρίτων, δεσμεύονται στους σκοπούς μας, από τη μια μεριά στην προώθηση της κοινωνικής μεταρρύθμισης που οραματιζόμαστε, από την άλλη στην υποστήριξη κάθε προοδευτικής, κοινωνικής, αναπτυξιακής ή οικολογικής πρωτοβουλίας ή κίνησης, στην κατεύθυνση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Νίκος Σπιτάλας, καθηγητής, Πρόεδρος ΣΥΓΑΠΑ